

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота

РОЗРОБНИК:

старша викладачка кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук та фізичного
виховання
27 серпня 2021 року

_____ Ірина ОЛІЙНИК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
27 серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських,
професор
27 серпня 2021 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг – 0,86 ум.др.арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	1
2.	Заплановані результати навчання	2
3.	Програма навчальної дисципліни	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	9
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	9
	4.2. Аудиторні заняття	10
	4.3. Завдання для самостійної роботи студентів	10
5.	Методи навчання та контролю	11
6.	Схема нарахування балів	11
7.	Рекомендована література	12
	7.1. Основна література	12
	7.2. Допоміжна література	13
8.	Інтернет джерела	14

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 232 Соціальне забезпечення
2. Код і назва спеціальності	– 23 Соціальна робота
3. Назва спеціалізації	– відсутня
4. Назва дисципліни	– Соціальна робота
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– ОДПП 1.2.3.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– другий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5 / 105
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 50
% від загального обсягу	– 48
лекційні заняття (годин)	– 26
% від обсягу аудиторних годин	– 52
семінарські заняття (годин)	– 24
% від обсягу аудиторних годин	– 48
самостійна робота (годин)	– 55
% від загального обсягу тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2,2
самостійної роботи	– 3,2
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОДПП 1.2.1. Вступ до спеціальності
2) супутні дисципліни	–
3) наступні дисципліни	– ОДПП 1.2.17. Соціальна робота в територіальній громаді; ОДПП 1.2.25. Соціальна робота з групами та

14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	визначати сутність соціальної роботи як практичної діяльності, науки та навчальної дисципліни
1.2)	описувати в історичному аспекті етапи еволюції поглядів на соціальну як на суспільний феномен і вид професійної діяльності;
1.3)	визначати основні поняття соціальної роботи, її принципи, категорії та закономірності;
1.4)	демонструвати знання професійних обов'язків соціального працівника і специфіки його практичної діяльності
1.5)	знати нормативно-правові акти, що регулюють соціальну роботу в Україні
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	розуміти на сутнісних характеристиках основних груп клієнтів соціальної роботи та структурі системи соціальних служб в Україні.
2.2)	орієнтуватись в основних концептуальних положеннях різних теорій і моделей соціальної роботи;
2.3)	інтерпретувати об'єктивні тенденції суспільного розвитку та сучасного становища вразливих категорій населення;
2.4)	обговорювати різноманіття ролей і функцій соціальних працівників у процесі виконання ними професійних обов'язків на різних рівнях надання соціальної допомоги;
2.5)	класифікувати показники діяльності та критерії оцінки успішності діяльності соціальних служб і організацій, що надають допомогу різним групам клієнтів соціальної роботи;
2.6)	пояснювати сутність загальних принципів та методів надання практичної допомоги соціальними працівниками різним верствам населення.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	застосовувати знання з соціальної роботи для підвищення власної професійної компетентності, навичок критичного мислення, подолання соціальних стереотипів;
3.2)	демонструвати вміння донести до фахівців і нефахівців інформацію про ідеї, проблеми, рішення та власний досвід в галузі професійної діяльності;
3.3)	виявляти та досліджувати соціальні проблеми у суспільстві, місті, селі, групі чи в окремих клієнтів;;
3.4)	адекватно застосовувати етичні принципи соціальної роботи;
3.5)	набути розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння виявляти толерантне ставлення до їх проявів;
3.6)	застосовувати інтерактивні й аналітичні навички для вирішення проблем різних

рівнів;
3.7) правильно обирати методи та технології надання допомоги клієнтам відповідно до їхніх проблем і потреб;
3.8) вибудовувати професійну дистанцію при роботі з клієнтами;
3.9) працювати з людьми різних вікових, професійних, соціальних, груп, а також із людьми, що мають особливі потреби;
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати реальний стан соціальної роботи;
4.2) критично аналізувати ефективність власної роботи, оцінювати наявні ресурси та здійснювати пошук необхідних джерел допомоги;
4.3) порівнювати методичні розробки та практичний досвід як вітчизняний, так і зарубіжний, аналізувати особливості організації соціальної допомоги у різних країнах;
4.4) розрізняти морально-етичні, правові та психолого-педагогічні аспекти діяльності соціального працівника;
4.5) виокремлювати ролі та обов'язки спеціалістів з соціальної роботи;
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) поєднувати елементи знань з соціальної роботи разом з метою отримання цілісного образу соціального працівника як людини, що володіє характерними гуманістичними духовно-моральними якостями, а також відповідним комплексом знань та умінь;
5.2) інтегрувати та використовувати знання з інших дисциплін у соціальній роботі;
5.3) вільно володіти категоріальним базисом соціальної роботи для взаємодії з іншими галузями гуманітарного знання;
5.3) інтегрувати теоретичні знання і практичний досвід;
5.4) пропонувати шляхи оптимізації процесу власної соціалізації, планування кар'єри, головних засад особистого життя, зміцнення фізичного та психічного здоров'я;
5.5) узагальнювати соціально важливу інформацію на основі використання різноманітних джерел такої інформації.
5.6) розвивати здатність вирішувати соціальні проблеми комплексно;
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Соціальна робота» для формування високого професійного рівня соціального працівника;
6.2) аргументувати необхідність застосування теорій та практики соціальної роботи у процесі подолання соціальних проблем та реформування соціальної політики України;
6.3) оцінювати потреби різних груп клієнтів соціальної роботи, враховуючи їх психосоціальні особливості;
6.4) пояснювати відмінності між різними теоретичними напрямками та методами соціальної роботи, оцінювати їхній вплив на сучасну соціальну практику
6.5) вибирати серед різноманіття теорій соціальної роботи окремі положення, важливі для формування власної громадянської позиції, особистісного та професійного самовдосконалення та самовираження;
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах</i>

<i>багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати професійні проблеми на інноваційній основі.
7.2)	демонструвати навички пошукової роботи, здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією, розробці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
7.3)	реалізовувати проекти в сфері наукової діяльності
7.4)	оптимізувати міжособистісні стосунки у студентському колективі, зокрема, при відстоюванні власної позиції під час дискусії;
7.5)	формувати особистісне бачення процесу становлення та розвитку спеціаліста з соціальної роботи;

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальна робота як наука, навчальна дисципліна та особливий вид професійної діяльності

Сутність та значення соціальної роботи. Соціальна робота як наука. Місце соціальної роботи в системі суспільних наук.

Специфіка соціальної роботи як навчальної дисципліни в системі фахової підготовки соціальних працівників. Теоретична і методологічна основа соціальної роботи. Мета, завдання, структура навчального курсу «Соціальна робота». Основні поняття курсу: соціальний захист, соціальна підтримка, соціальна допомога, соціальна політика, соціальна реабілітація, соціальні гарантії, управління, соціальний працівник. Джерела та методи вивчення теорії та практики соціальної роботи.

Соціальна робота як особливий вид професійної діяльності. Структура соціальної роботи та її основні елементи. Суб'єкти та об'єкти соціальної роботи. Основні складові елементи соціальної роботи як практичної діяльності: форми, методи, соціальні технології, технології соціальної роботи, напрями соціальної роботи.

Особливості статусу клієнта соціальної роботи відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 р. Орієнтація на потреби і ресурси клієнтів. Соціальне виключення і дискримінація клієнтів. Явища набутої безпорадності та госпіталізму. Права клієнтів і принципи активізації.

Державні, громадські, благодійні організації як суб'єкти соціальної роботи. Роль професійного соціального працівника в організації соціальної роботи.

Принципи соціальної роботи.

Функції соціальної роботи: інформаційна, діагностична, прогностична, організаційна, психолого-педагогічна, надання практичної допомоги, управлінська.

Особливості соціальної роботи на мікро, мезо та макрорівнях суспільства. Інфраструктура соціальної роботи. Система засобів управління соціальною роботою.

Способи навчання соціальній роботі та можливості використання одержаних компетенцій.

Тема 2. Виникнення та еволюція соціальної роботи

Вплив історичного досвіду розвитку соціальної роботи в Україні, зарубіжного досвіду, нових тенденцій поступу науки і суспільства на формування теорії та практики соціальної роботи.

Соціально-історичні умови виникнення соціальної роботи. Роль і місце соціальної роботи в життєдіяльності східних слов'ян. Хрещення Русі та його вплив на розвиток благодійництва. Структура, зміст та функції соціальної роботи у східних слов'ян. Роль особистості, благодійника у становленні і розвитку соціальної роботи.

Історичні витоки та традиції благодійництва в Україні. Особлива духовна культура українського народу. Любов до ближнього як характерна риса українця. Внесок

православних братств; запорізького козацтва в розвиток благодійництва в Україні. Моральна роль християнської церкви у вихованні та розвитку народу. Діяльність відомих українських благодійників і меценатів.

Становлення і розвиток системи суспільного догляду. Соціальна робота у післяреволюційний та радянський періоди.

Соціальна робота в сучасній Україні.

Загальні методи вивчення закордонного досвіду соціальної роботи, їхня характеристика. Шведська модель соціального захисту. Американська модель соціального захисту. Німецька модель соціального захисту. Порівняльна характеристика американської та європейської моделей соціальної підтримки населення.

Тема 3. Соціальна політика в Україні та її законодавчі засади.

Соціальна діагностика та прогностика

Соціальна політика сучасної української держави. Основні напрями соціальної політики в Україні. Соціальна структура суспільства; соціальна інфраструктура; умови праці людини, забезпечення прав і свобод особистості як компоненти соціальної сфери. Врахування та реалізація основних напрямів (видів) соціальної роботи. Спрямування на основні соціальні об'єкти, які потребують соціального захисту, соціальної допомоги та підтримки. Кількісна та якісна характеристика державної соціальної політики.

Технології та методики дослідження соціальних проблем.

Соціальна діагностика та прогностика. Способи вирішення соціальних проблем на регіональному та соціальному рівні. Соціальні упередження та інші комунікаційні бар'єри

Проектно-організаційна діяльність по долаю соціальних упереджень та дискримінації.

Законодавчі засади соціальної політики в Україні. Конституція України. Закони України «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», "Про запобігання захворюванню на синдром імунодефіциту (СНІД) та соціальний захист населення", «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей».

Поняття соціального захисту. Конституція України про право громадян на соціальний захист. Загальна структура соціального захисту населення в Україні. Органи, що здійснюють законодавчу та нормотворчу роль у соціальному захисті населення.

Державні органи соціального захисту населення. Ключові напрями діяльності Міністерства соціальної політики України. Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, його функції.

Діяльність та основні функції управління праці та зайнятості населення, управління соціального захисту населення обласної державної адміністрації.

Тема 4. Клієнти у соціальній роботі

Фахові цінності і принципи в соціальній роботі. Значення етики для соціальної роботи. Професійні межі у соціальній роботі. Міжнародні стандарти соціальної роботи. Етичні стандарти соціальної роботи в Україні. Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів. Структура професійного спілкування у соціальній роботі. Комунікативний аспект спілкування в соціальній роботі. Взаємодія у процесі професійного спілкування. Міжособистісне розуміння. Деформації (викривлення) у спілкуванні. Сутність конфлікту і діяльність, спрямована на подолання конфліктних ситуацій. Характеристика основних груп клієнтів соціальної роботи і особливості надання їм соціальних послуг. Термін «клієнт» у соціальній роботі. Потреби клієнтів. Проблема дискримінації та стигматизації клієнтів

Принцип наснаження (імпауерменту) у роботі з клієнтами

Тема 5. Професійні вимоги до соціального працівника

Особистісно-професійні характеристики соціального працівника. Кваліфікаційні вимоги до соціального працівника: необхідні професійні знання та вміння. Вимоги до особистісних якостей. Вимоги до діяльності. Вимоги до особливостей соціальної взаємодії з клієнтом. Вимоги до комунікативних навичок та вмінь. Професійні обов'язки та функції соціального працівника. Професійна компетентність як інтегральна характеристика соціального працівника.

Професійна етика соціального працівника: зміст і вимоги. Категорії етики соціальної роботи: етичні стосунки, дії, свідомість. Етичні принципи соціального працівника. Особистісні та моральні якості соціального працівника. Вимоги "Етичного кодексу соціальних працівників України".

Тема 6. Загальні положення теорій соціальної роботи.

Методи та технології соціальної роботи

Основні поняття і категорії соціальної роботи. Запозичені, загальні та специфічні поняття і категорії. Міждисциплінарний характер понятійно-категоріального апарату соціальної роботи. Зміст понять: понятійний апарат, явище, поняття, термін, термінологія, категорія, група понять і категорій соціальної роботи, соціум, соціальне середовище, соціальні відносини, соціалізація, соціальне виховання, соціальна активність, соціальна діяльність, соціальна реабілітація, соціальна адаптація, соціальний захист, соціальний інститут, соціальне інспектування, соціальна діагностика, соціальний педагог, соціальний працівник, соціальне обслуговування, соціальна профілактика, соціальне страхування, соціальний супровід, добродійність, волонтерський рух.

Класифікація теорій соціальної роботи. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи. Теоретичні моделі соціальної роботи. Методи і технології соціальної роботи. Психологічні моделі соціальної роботи (психодинамічна, когнітивно-біхевіористська, гуманістично-екзистенційна).

Соціологічні моделі соціальної роботи (системно-екологічна, соціально-радикальна).

Комплексні моделі соціальної роботи (кризове втручання, зосереджена на завданні модель, сімейна терапія, психосоціальна терапія, соціально-педагогічна модель соціальної роботи).

Методи соціальної роботи - певні межі, у яких соціальні працівники застосовують власні знання й визначають критерії ефективності своєї роботи. Класифікації методів соціальної роботи, що беруть за основу той чи інший показник, критерій, характеристику. Класичні методи соціальної роботи: індивідуальна допомога, групова робота, робота в громаді.

Технології соціальної роботи як сукупність наукових знань, засобів, прийомів, методів та організаційних процедур, спрямованих на оптимізацію процесу впливу. Соціальна діагностика, соціальна профілактика, соціальна реабілітація, соціальна корекція, соціальна терапія.

Інноваційні (спрямовані на впровадження нововведень) та рутинні соціальні технології; глобальні та регіональні; прості та складні тощо.

Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку

Проблеми людей похилого віку. Зміна соціального статусу літньої людини і пов'язані з цим психологічні проблеми. Психологічний розвиток та особливості особистості в похилому віці.

Основні задачі і професійні обов'язки соціального працівника. Етичні принципи спілкування соціального працівника з людьми похилого віку.

Поняття і сутність соціальної геронтології.

Законодавчі основи забезпечення життєдіяльності осіб похилого віку. Обов'язкове державне пенсійне соціальне страхування

Надання медико-соціальної допомоги особам похилого віку. Утримання та обслуговування непрацездатних людей похилого віку.

Тема 8. Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження

Сучасні уявлення про інвалідність. Соціальні та біологічні причини інвалідності. Соціальні обмеження та бар'єри.

Моделі інвалідності: медична, соціальна, політико-правова, модель з позиції культурного плюралізму. Терміни «рівні можливості», «нормалізація», «інтеграція».

Методи і технології соціальної роботи. Всесвітня програма дій стосовно інвалідів ООН (1982 р.). Реабілітація людей з обмеженою мобільністю.

Соціальні послуги, гарантовані людям з обмеженими функціональними можливостями законодавством України. Закон «Про основи соціальної захищеності інвалідів». Форми та методи соціальної роботи з людьми з обмеженою мобільністю. Професійна реабілітація та працевлаштування. Громадські організації людей з обмеженими можливостями. Творчі майстерні та колективи художньої самодіяльності як форми реабілітації. Соціальні послуги у сфері фізкультури і спорту. Параолімпійська та дефлімпійська підготовка та реабілітація людей з обмеженими можливостями. Іпотерапія дітей, хворих на ДЦП. Тренінги. Робота з сім'ями людей з обмеженими можливостями. Забезпечення доступу до громадських міст. Організація надання допомоги. Типи спеціалізованих соціальних закладів для дітей з обмеженими можливостями. Приклади діяльності соціальних служб.

Тема 9. Соціальна робота з проблемними сім'ями

Дисфункціональні сім'ї, в яких виконання функцій, властивих сім'ї, порушується, внаслідок чого у подружній, батьківській, матеріально-побутовій та інших сферах життєдіяльності не досягаються цілі родичів і суспільства в цілому.

Фактори порушення функцій сім'ї: дисгармонія в інтимних стосунках, психологічна несумісність подружжя, відсутність навичок й низька культура спілкування, погані умови життя і т. ін.

Соціальна робота з неблагополучною сім'єю, спрямована на створення умов для подолання сім'єю причин і наслідків свого неблагополуччя.

Види соціальної роботи із проблемними сім'ями: екстрені дії, спрямовані на виживання родини; діяльність, спрямована на підтримку стабільності родини; заходи, спрямовані на соціальний розвиток родини та її членів.

Тема 10. Соціальна робота з людьми, залежними від психоактивних речовин

Вживання наркотиків як соціальна проблема. Залежність та наркозалежність. Адиктивна поведінка. Стадії вживання психоактивних речовин. Психічна та фізична залежність від психоактивних речовин. Психологічні риси людей, схильних до залежності. Завдання соціальної роботи зі споживачами ін'єкційних наркотиків (СІН). Профілактика ВІЛ та інших інфекцій в середовищі СІН. Виявлення та соціальний супровід споживачів ін'єкційних наркотиків.

Принципи роботи з людьми, залежними від психоактивних речовин. Принципи ефективного лікування.

Методи і технології соціальної роботи. Моделі допомоги споживачам ін'єкційних наркотиків. Програми соціальної роботи з наркозалежними (профілактичні, лікувальні, соціально-реабілітаційні). Моделі профілактики вживання споживачам ін'єкційних наркотиків. Медична допомога наркозалежним. Детоксикація. Замісна підтримуюча терапія. Основні методи психосоціальної роботи з наркозалежними. Програма зменшення шкоди та її компоненти. Вулична соціальна робота.

Організація надання допомоги споживачам ін'єкційних наркотиків. Медична та психосоціальна реабілітація наркозалежних у Польщі. Проблеми лікування та реабілітації

Тема 11. Соціальна робота з дітьми, що залишилися без піклування батьків

Категорії дітей, які залишилися без батьківського піклування: діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, бездоглядні діти (діти вулиці). Втрата батьків або їх відсутність з моменту народження чи пізніше руйнує психіку, волю, характер і, як наслідок, впливає на фізичний та інтелектуальний розвиток дитини

Соціальна робота з дітьми, які залишилися без батьківського піклування, спрямована на створення турботливого середовища, яке допомагає дитині розвиватися, сприяння соціалізації дитини, що перебуває в державному закладі, запобігання появи бездоглядних дітей або їхньої інституціалізації.

Вибір практичних методів роботи з дітьми, які залишилися без батьківського піклування, залежить від: віку дітей; форми виховання дітей (колективної, групової, індивідуальної), від осіб та організацій, які працюють з цією групою дітей. У соціальній роботі відбувається поступовий перехід від ідей колективного виховання дітей, позбавлених батьківського піклування, до впровадження індивідуальних підходів і сімейних форм виховання.

Тема 12. Соціальна робота з людьми, які зазнали домашнього насильства

Домашнє насильство як будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному та психічному здоров'ю. Різновиди насильства в сім'ї як фізичне, сексуальне, психологічне, економічне.

Мета соціальної роботи з випадками домашнього насильства. Надання допомоги членам сім'ї, які зазнали насильства в сім'ї чи були свідками цих дій, попередження фактів насильства над ними та подолання наслідків насильницької поведінки шляхом наснаження та підтримки, використання інтервенційних та консультативних стратегій, організацією безпечного середовища, створення служб мережі підтримки та формування ненасильницької культури взаємовідносин у сім'ї.

Методи і методики соціальної роботи з людьми, які зазнали насильства, варіюються залежно від віку клієнта, його самостійності і розв'язанні власних проблем, виду насильства, яке він чи вона зазнають тощо. Захист від насильства: наявність різнопланових послуг, зокрема притулків та кризових центрів, а також створення ефективної адміністративно-правової системи захисту права людини на безпечне середовище.

Тема 13. Соціальна робота з безробітними людьми

Безробіття як вимушене й тривале припинення роботи через неможливість знайти робоче місце. Соціальні наслідки безробіття як для людини, її родини, так і суспільства в цілому.

Призначення соціальної роботи з безробітними та їхніми сім'ями, яке полягає у піднесенні можливостей людини повернутися на ринок праці, покращенні матеріального становища, зменшенні соціально-психологічної напруги в родині, сприянні в отриманні доступу до тих ресурсів і засобів, які передбачені державною соціальною політикою.

Соціальна допомога безробітними і їхнім родинам може передбачати: консультування щодо працевлаштування і шляхів заробітку, вселення надії на зміни; допомога у оформленні відсутніх документів; сприяння у оформленні державної допомоги, пенсій, пільг; посередництво у наданні гуманітарної допомоги з різних джерел, залучення релігійних організацій до допомоги сім'ї, отриманні засобів для заробітку

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Соціальна робота як наука, навчальна дисципліна та особливий вид професійної діяльності	8	2	2	-	-	4
2.	Виникнення та еволюція соціальної роботи	8	2	2	-	-	4
3.	Соціальна політика в Україні та її законодавчі засади. Соціальна діагностика та прогностика	8	2	2	-	-	4
4.	Клієнти в соціальній роботі	8	2	2	-	-	4
5.	Професійні вимоги до соціального працівника	8	2	2	-	-	4
6.	Загальні положення теорій соціальної роботи. Методи та технології соціальної роботи	10	2	2	-	-	6
7.	Соціальна робота з людьми похилого віку	8	2	2	-	-	4
8.	Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження	8	2	2	-	-	4
9.	Соціальна робота з проблемними сім'ями	8	2	2	-	-	4
10.	Соціальна робота з людьми, залежними від психоактивних речовин	8	2	2	-	-	4
11.	Соціальна робота з дітьми, що залишилися без піклування батьків	8	2	2	-	-	4
12.	Соціальна робота з людьми, які зазнали домашнього насильства	7	2	-	-	-	5
13.	Соціальна робота з безробітними людьми	8	2	2	-	-	4
	Усього годин	105	26	24			55

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Самостійна робота студентів заочної форми не передбачена.

4.3.5. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

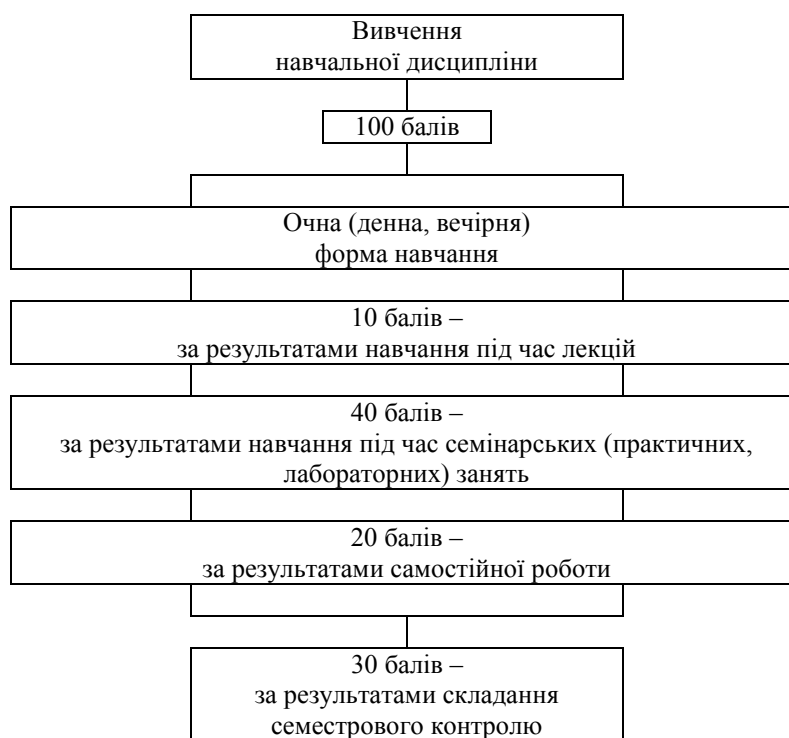
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліцопитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену. Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. *Безпалько О. В.* Соціальна робота в громаді: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр навч. л-ри, 2005. 326 с.
2. *Бурлака В. В.* Введення у соціальну роботу: навч. посіб. Київ : Фенікс, 2015. 342 с.
3. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ : Академвидав, 2005. 304 с. (Альма-матер).
4. *Капська А. Й.* Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навч. посіб. Київ:УДЦССМ, 2001. 220 с.
5. *Карпенко О. Г., Романова Н. Ф.* Теорія і практика соціальної роботи : навч. посіб. Київ : Слово, 2015. 408 с.
6. *Купенко О. В.* Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
7. *Лукашевич М. П., Семигіна Т. В.* Соціальна робота (теорія і практика) : навч. посіб. Київ : Каравела, 2018. 368 с.
8. *Лукашевич М. П.* Соціальна робота. Теорія і практика : навч. посіб. К. : Каравела, 2013. 158 с.
9. *Лукашевич М. П., Мигович І. І.* Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с.
10. *Попович Г. М.* Соціальна робота в Україні і за рубежом : нав.-метод. посіб. Ужгород, 2000. 143 с.
11. *Семигіна Т. В.* Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2015. 326 с.
12. *Семигіна Т.* Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
13. *Семигіна Т. В.* Соціальна робота. в 3-х ч. : навч. посіб. К. : Києво-Могилянська академія, 2014. Ч. 1. Основи соціальної роботи. 204 с.
14. *Семигіна Т. В.* Соціальна робота. в 3-х ч. : навч. посіб. К. : Києво-Могилянська академія, 2014. Ч. 2. Теорії та методи соціальної роботи. 232 с.
15. *Семигіна Т. В.* Соціальна робота. в 3-х ч. : навч. посіб. К. : Києво-Могилянська академія, 2014. Ч. 3. Робота з конкретними групами клієнтів. 246 с.
16. Соціальна робота : навч. посіб. Кн. 2. Київ : ДЦССМ, 2002. 248 с.
17. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
18. *Тюття Л. Т.* Соціальна робота: Теорія і практика : навч. посіб. Київ : Україна, 2014. 408 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. *Алексєєва В. О.* Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю. Київ : Шкільний Світ, 2009. 182 с.
2. *Андрущенко В. П.* Соціальна робота. Хрестоматія. Київ : ДЦССМ, 2002. Кн. 3. 396 с.
3. *Безпалько О. В.* Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2009. 208 с.
4. *Горілий А. Г.* Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2004. 174 с.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
6. *Заверико Н. В.* Соціальна педагогіка : навч. посіб. Київ : Слово, 2011. 240 с.
7. Інноваційні моделі соціальних послуг. Проекти Українського фонду соціальних інвестицій / за ред. Н. М. Шкуратової. Київ, 2007. Т. 2. 159 с.
8. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні : навч. посіб. / С. Я. Марченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський та ін. Луганськ : Альма-матер, 2005. 408 с.
9. *Кабаченко Н. В.* Інноваційні моделі соціальних послуг. Київ, 2006. Ч. 1. 320 с.

10. *Карпенко О. Г.* Професійне становлення соціального працівника : навч.-метод. посіб. Київ: ДЦССМ, 2004. 244 с.
11. *Кубицький С. О.* Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах : навч. посіб. Київ : ДАККіМ, 2009. 298 с.
12. *Лукашевич М. П.* Менеджмент соціальної роботи. Київ : Каравела, 2007. 296 с.
13. *Макарова О. В.* Державні соціальні програми: теорія, методика розробки та оцінки : підруч. Київ : Ліра, 2013. 224 с.
14. Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу : наук.-метод. посіб. / Г. М. Бевз, В. О. Кузьмінський, О. І. Нескучаєва та ін. К. : Центр стратегічної підтримки, 2003. 92 с.
15. Соціальна педагогіка : підруч. 4-те вид. виправ. та доп. / за ред. А. Й. Капської. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 488 с.
16. Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця. Київ, 2000. 236 с.
17. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: посіб. для підвищення кваліфікації психологів центрів соці. служб для молоді. К. : ДЦССМ, 2013. 264 с.
18. Соціальна робота : хрестоматія. Кн. 3. Київ: ДЦССМ, 2002. 356 с.
19. Соціальна робота: технологічний аспект : навч. посіб. / за ред. А. Й. Капської. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
20. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посіб. / за заг. ред. А. Й. Капської. Київ, 2000. 372 с.
21. *Фурман А. В., Підгурська М. В.* Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 174 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Науково-методичний журнал «Соціальна робота в Україні: теорія і практика». URL: <http://ligasocial.org.ua/index.php/2010-08-31-16-47-51/-q-q>.
2. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. Методичні ресурси. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/metodichni-resursi-1.html>.
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
4. Соціальний капітал. URL: <https://vumonline.ua/course/social-capital>.
5. Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about.
6. <https://buklib.net/books/21983/>.
7. <http://www.info-library.com.ua/>.